

Methods of comparison, generalization and analysis are widely used in the research to achieve a set goal. The essence of the main tools of the marketing mix is highlighted in the article moreover the primary attention was focused on the classical concept of the "4Ps".

In the analysis of the main tools of the marketing mix of PAO «Zhytomyr Butter Plant,» it was found that the main elements of the marketing mix effectively interact among themselves as well as with the environment, in fact, it finds confirmation in:

- the production of a wide range of products of high quality in accordance with ISO standards, «Organic Standard» and also with recognizable and bright packaging;
- setting prices using the basic pricing strategies including the purchasing power of consumers;
- the availability of indirect distribution channels that allow the company to rapidly distribute products on the market;
- the active promotion of products through a system of elements of marketing communications.

Marketing mix developed for productive enterprises, processing sphere and trade sector is constantly transforming and evolving, adapting to different industries that are actively developing in modern conditions. So the question of analysis of the marketing mix and its elements by the example of specific companies requires further studies and research.

Keywords: marketing mix, marketing tools, marketing product policy, marketing pricing policy, marketing distribution policy, marketing communication policy, enterprise, market

УДК 368.5 (100)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АГРОСТРАХУВАННЯ

Н. А. ГЕРАСИМЕНКО, кандидат економічних наук,
доцент кафедри глобальної економіки
**Національний університет біоресурсів
і природокористування України**
В. А. ЯКУБОВИЧ
Міжнародна фінансова корпорація
E-mail: natali_gerasimenko@ukr.net

Анотація. Проаналізовано досвід становлення й розвитку системи агрострахування в Іспанії, Туреччині та Канаді. Визначено основні причини низького попиту на страхування в сільському господарстві України й узагальнено основні напрями реформування системи з метою посилення

© Н. А. Герасименко, В. А. Якубович, 2017

державного регулювання та стимулювання розвитку вітчизняного агостраховання.

Ключові слова: агостраховання, державно-приватне партнерство, державна підтримка, регулювання

Актуальність. Починаючи з 2001 року, в Україні здійснювалися певні кроки в напрямі розбудови системи агостраховання. Проте, як і 15 років тому, обсяги страхування сільськогосподарських ризиків є незначними, порівняно з обсягами самого сільськогосподарського виробництва, а головним стимулом до страхування є не бажання виробника отримати захист від ризиків, а бажання отримати доступ до кредитних ресурсів.

Поточна модель функціонування системи агостраховання, передбачена Законом України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» [1], виявилася неефективною та потребує реформування з урахуванням як позитивного, так і негативного попереднього досвіду.

Необхідність удосконалення системи викликана такими обставинами:

1. Поширеність дії закону лише на відносини щодо агостраховання з державною фінансовою підтримкою (яка відсутня з 2012 року) стримує розвиток ринку страхування сільськогосподарської продукції та обмежує можливості державного впливу та, відповідно, потенціал для стійкого розвитку системи.

2. Механізм отримання державної підтримки є складним та затратним для виробників сільськогосподарської продукції, оскільки, по-перше, потребує вилучення грошових коштів з бізнесу для сплати страхової премії у повному обсязі, по-друге, отримання компенсації частини страхового платежу може тривати роками.

До того ж, чинне законодавство залишає місце для можливих зловживань з боку страхового ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання вдосконалення системи розвитку агостраховання, ролі держави та страхових компаній на цьому ринку, а також стимулювання агровиробників до використання інструментів управління ризиками, висвітлені у працях вітчизняних учених С. А. Навроцького, С. С. Осадця, В. Д. Базилевича, та інших. Проте, на нашу думку, варто більше уваги приділити досвіду країн, де система агостраховання повноцінно функціонує а також дослідити причини та механізми реалізованих реформ.

Мета дослідження – визначення основних напрямів та наслідків реформування систем агостраховання в Іспанії, Туреччині та Канаді з метою адаптації їх до вітчизняних реалій.

Матеріали і методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися загальноприйняті методи, зокрема: теоретичного узагальнення і порівняння, системного аналізу, статистичний метод, а також логічні та історичні підходи для виявлення тенденцій змін основних показників розвитку систем агостраховання в досліджуваних країнах.

Результати дослідження та їх обговорення. Узагальнюючи міжнародний досвід державного регулювання є підстави виокремити дві основні моделі регулювання агрострахування:

- приватну модель регулювання;
- модель регулювання за принципом державно-приватного партнерства.

Суть приватної моделі регулювання полягає в тому, що держава не бере участі в управлінні ризиками сільськогосподарського виробництва, а лише здійснює загальний нагляд. Оскільки приватна модель регулювання пропагує мінімум втручання в діяльність бізнесу, то у цьому випадку відсутні спеціальні органи з реалізації політики у сфері агрострахування та спеціальні інструменти політики.

Модель регулювання за принципом державно-приватного партнерства передбачає, що держава, крім здійснення загального нагляду, бере участь в управлінні ризиками сільськогосподарського виробництва.

Україна належить до другої групи країн, проте рівень розвитку агрострахування є значно нижчим, ніж у розвинених країнах, зокрема Туреччині, Іспанії чи Канаді, які теж належать до цієї групи.

Інструментом реалізації державної політики щодо підтримки сільськогосподарського страхування в країнах, які досліджувалися, є окрема спеціалізована установа (Агентство), яка діє на засадах корпоративного управління, а її Наглядову раду очолює представник органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику.

Так, система агрострахування в Туреччині побудована на взаємодії трьох основних учасників – сільськогосподарських виробників, страхових компаній та уряду. Ця взаємодія реалізується через спеціальний орган державно-приватного партнерства, що має назву Аграрний страховий пул «TARSIM», який було створено до Закону “The Agricultural Insurance Law” від 14 червня 2005 року [2].

Як видно з табл. 1, через рік після проведення реформи у Туреччині (2006 р.) різко зросли всі показники сільськогосподарського страхування, зокрема, зібрані страхові премії – у 16 разів, а виплати – у 47 разів. Далі (упродовж 2007–2015 років) ринок зростав меншими, але сталими темпами.

Аналогічні тенденції спостерігаємо в Іспанії (див. табл. 2), де система аграрного страхування також побудована на взаємодії трьох основних учасників – страхувальників, страховиків та держави [3]. Тут реформу було проведено у 1980 році. У перше десятиріччя чисті премії зросли у 90 разів, а страхові виплати – у 590 разів. Наступні 20 років зростання відбувалося меншими, але сталими темпами.

У Канаді ж, відповідно до загальнодержавних законів та законів кожної конкретної провінції, діють програми підтримки фермерів як на федеральному рівні, так і на рівні провінції. Інституціями, через які уряди обох рівнів реалізують свою політику щодо фінансування та страхування діяльності фермерів, є так звані Королівські корпорації з надання фінансових послуг сільському господарству [4].

1. Результати впровадження системи агрострахування в Туреччині

Показник	Роки			Темпи зростання (разів)	
	2006	2007	2015	2007/2006	2015/2007
Кількість договорів	12 330	218 938	1 106 667	18	5
Застрахована площа, га	12980	348995	1590690	17	5
Зібрані премії, млн TL	4	64	695	16	11
Страхові виплати, млн TL	0,87	41	65	47	1,4

2. Результати впровадження системи агрострахування в Іспанії

Показник	Роки			Темпи зростання (разів)	
	1980	1990	2012	1990/1980	2012/1990
Кількість договорів	2204	279404	484482	127	2
Зібрані премії, млн. Євро	1,2	103,1	675,3	90	7
Страхові виплати, млн. Євро	0,2	135,6	800,3	590	6

Канада має довшу історію розвитку системи – починаючи з 1960-х років минулого сторіччя, але й там події розвивалися за аналогічним сценарієм: у перші 15 років від початку реформи відбулося стрімке зростання (див. табл. 3), після чого темпи зростання скорочувалися кожного наступного десятиріччя.

3. Результати впровадження системи агрострахування в Канаді

Показник	Роки				Темпи зростання (разів)		
	1960	1975	1993	2011	1990/1960	1993/1975	2001/1993
Застрахована площа, тис. акрів	100	20000	50000	78000	200	2,5	1,6
Зібрані премії, млн. \$	319	94700	505300	1517200	297	5,3	3

Ще один важливий результат запровадження реформи – це якісно новий страховий захист, який отримали сільгоспвиробники цих країн. Це не лише страхування від граду і вогню, але й мультиризикове страхування врожайності на весь цикл вирощування, якого вони потребують найбільше.

Висновки і перспективи. Отже, проведене дослідження свідчить, що реформи, реалізовані на загальнодержавному рівні мають свій позитивний ефект. До того ж, розглянувши приклади країн, де реформування спрямоване на налагодження державно-приватного партнерства, можна зробити висновок про ефективність даної моделі взаємодії уряду та приватного сектору. В Україні ж, проблема існуючої системи агрострахування полягає в тому, що суттєво недооцінена роль держави в управлінні нею. Пул, який було створено відповідно до законодавства, є представником страхового ринку і може лише виконувати роль партнера. Водночас, потрібно посилити інституційну спроможність держави управляти системою страхування сільськогосподарської продукції. Усе це потребує вдосконалення нормативно-правового регулювання, інституційної складової, процедури розробки та затвердження стандартизованих страхових продуктів, а також механізму компенсації частини страхових платежів.

Список літератури

1. Про особливості страхування с/г продукції з державною підтримкою : закон України від 09 лютого 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>
2. Офіційний сайт TARSIM [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://web.tarsim.gov.tr/havuz/subpageEng?_key_=6D7415BE31795E0576A7CE18FEDB4F2E8577978F153PV8AL028F0GFWSO24062015
3. Fernando J. Burgaz Moreno. 2002. The Spanish Combined Agricultural Insurance System. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.conorsegurosdigital.com/en/numero-02/front-page-02/the-system-of-combined-agricultural-insurance-in-spain>
4. Сайт Міністерства аграрної політики та продовольства Канади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agr.gc.ca/eng/?id=1284665357886>

References

1. Law “On features of agriculture insurance with a state support” (2012). [Electronic resource]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/-laws/show/4391-17>.
2. TARSIM web-page [Electronic resource]. Available at: https://web.tarsim.gov.tr/havuz/subpageEng?_key_=6D7415BE31795E0576A7CE18FEDB4F2E8577978F153PV8AL028F0GFWSO24062015.
3. Fernando J. Burgaz Moreno. (2002). The Spanish Combined Agricultural Insurance System. [Electronic resource]. Available at: <http://www.conorsegurosdigital.com/en/numero-02/front-page-02/the-system-of-combined-agricultural-insurance-in-spain>.
4. Agriculture and Agri-Food Canada [Electronic resource]. Available at: <http://www.agr.gc.ca/eng/?id=1284665357886>.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ РЕФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ АГРОСТРАХОВАНИЯ

**Н. А. Герасименко,
В. А. Якубович**

Аннотация. Проанализирован опыт становления и развития системы агрострахования в Испании, Турции и Канаде. Определены

основные причины низкого спроса на страхование в сельском хозяйстве Украины и обобщены основные направления реформирования системы с целью усиления государственного регулирования и стимулирования развития отечественного агрострахования.

Ключевые слова: агрострахование, государственно-частное партнерство, государственная поддержка, регулирование

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF AGRICULTURE INSURANCE SYSTEM REFORM

N. A. Gerasymenko,
V. A. Yakubovych

Abstract. The experience of the formation and development of the agricultural insurance system in Spain, Turkey and Canada is analyzed. The main reasons for the low demand for insurance in agriculture of Ukraine are determined and the main directions of the system reform are summarized in order to strengthen state regulation and stimulate the development of agricultural insurance.

Keywords: agroinsurance, public-private partnership, state support, regulation

УДК 338.43:330.341.1

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Є. Ю. ГНАТЕНКО, аспірант* кафедри економіки праці та соціального розвитку

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: eugeen518@gmail.com

Анотація. Досліджено функціонування сільськогосподарського виробництва України, визначено його ключові особливості та специфіка в контексті інноваційного розвитку. Встановлено сучасний стан та досліджено динаміку основних показників функціонування сільськогосподарського виробництва України, зокрема: проаналізовано та встановлено частку сільського господарства в загальній ВДВ, динаміку зайнятості населення та рівень технологічного оснащення в сільському господарстві, індекси виробництва сільськогосподарської продукції за організаційними формами та динаміку використання сільськогосподарських угідь, структуру виробництва сільськогосподарської продукції за 2005–2015 роки.

© Є. Ю. Гнатенко, 2017

*Науковий керівник – доктор економічних наук, професор О. Ю. Єрмаков